

e-Kitap ve Dünyada Elektronik Kitap Yayıncılığı

e-Books and Electronic Publishing in the World

Işık Önder*

Öz

Giderek yaygınlaşan e-Kitap hakkında bilgi verilmekte olup, dünyada e-Kitap yayıncılığının geldiği nokta hem kullanım hem de teknolojik gelişmeler ışığında tartışılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: e-Kitap; e-Kitap yayıncılığı

Abstract

This article gives information about e-books and discusses the current condition of e-book publishing in the light of both e-book usage patterns and technological developments.

Keywords: e-book; e-book publishing

Hayat sürekli bir koşuşturmaca ile geçiyor ve hep bir yerlere yetişme çabasındayız. Güne başlar başlamaz yollara düşüyoruz. Otobüste, trende, vapurda... Sabah işimizin başına geçtiğimizde ilk yaptığımız bilgisayarın düğmesine dokunmak. Gelen postalar, güncel olaylar, önemli haberler, köşe yazıları... İşten canımız mı sıkıldı? Yine bilgisayar başında eğlenceli bir şeyler arıyoruz bu sefer. Oyunlar, testler, yazılar, kitaplar...

Gün boyu bilgisayar ve internetle birlikteyiz. Artık “boş zamanlarınızda ne yaparsınız?” sorusuna verilen “müzik dinlerim, kitap okurum, sinemaya giderim, bulmaca çözerim” gibi cevapların tümünü internete bağlı bir bilgisayarla verebiliyoruz. Araştırma yapmak, sakin ve huzurlu bir ortamda kitap veya gazete okumak için gittiğimiz kütüphaneleri unutalı da (ben unutmamam da) uzun zaman oldu. Aslına bakarsanız kütüphaneyle tanışmamış ve araştırmayı bilmeyen bir neslin interneti ve teknolojiyi verimli kullanabileceğini de sanmıyorum ama umarım yanılıyorum.

* T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, e:posta: isik.onder@kulturturizm.gov.tr

Bilgisayar ve internet derken artık her şeyin başında bir “e” var: Elektronik. E-devlet, e-posta, e-imza, e-kağıt, e-mürekkep, e-makale, e-dergi, e-gazete ve e-kitap... Kabul etsek de etmesek de teknolojiden kaçış mümkün değil.

Teknoloji eski alışkanlıkları, hobileri ve hatta fobileri bile değiştiriyor. Bazılarımıza göre iletişim teknolojilerindeki yenilikler ve özellikle internet, küreselleşmeyle oluşan ekonomik kuşatma ağıyla birlikte gelişmekte olan ülkeleri teknoloji üreten gelişmiş ülkelere bağımlı hale getirmektedir. Diğer taraftan iletişim teknolojisindeki yenilikler ve internet benim de içinde bulunduğum büyük bir çoğunluğun hayatını kolaylaştırıyor, bizlere zaman kazandırıyor, bilgiye daha çabuk ve daha kolay ulaşmamızı sağlıyor.

Gelelim kitaplara... Kitaplar da yerini bilgisayarlara bırakıyor, okumayı alışkanlık haline getirmedığımızdan aklımıza kitap gelmiyor çünkü. Yavaş yavaş unutup mu yoksa kitapları? Aslına bakarsanız unutmuyoruz. Bilgiyi üretme, kaydetme, depolama, bilgiye erişme ve bilgiyi paylaşma biçimlerimiz teknolojiyle birlikte hızla değişiyor. Basılı ortamda üretilen ve paylaşılan mevcut bilgi, yani basılı kitaplar da elektronik ortama aktarılıyor. Aslında bilgi, aynı bilgi fakat kitaplar biçim değiştiriyor. Buna bağlı olarak araçlar, okurlar, yazarlar, yayıncılar ve yayıncılık dünyası da bu değişimden nasibini alıyor tabii.

Elektronik kitap (e-kitap) kavramı tüm bu gelişmelerle birlikte karşımıza çıkan kavramlardan biri. Bu gelişmeler ve e-kitap, yayıncılık başta olmak üzere özellikle eğitim ve bilişim sektörleri arasındaki iletişimi de yoğunlaştırıyor. Şöyle ki; yayıncılık sektöründe e-kitaplarla birlikte yeni üretim biçimlerine bağlı olarak e-kitap yazılım ve donanım üreticileri ile dağıtım kanalında yayıncı ve kitabevine ek olarak e-kitap sağlayıcı veya e-kitap toplayıcı (e-book provider/e-book aggregator) denilen yeni iş kolları gelişiyor. Yazarlar, kitaplarını elektronik ortam üzerinden daha fazla okuyucuya ulaştırabiliyor. Yayınevleri mevcut basılı kitaplarını elektronik ortama aktararak daha uygun bir maliyetle satışa çıkarabiliyor. Eğitim sektöründe özellikle internet aracılığıyla uygulanan uzaktan eğitimle elektronik yayınlar (kitap, dergi vb.) giderek artıyor. Kütüphaneler koleksiyonlarına e-yayınlara ekliyor ve e-kitapların yer aldığı veritabanlarına üye oluyorlar. Okullarda pahalı ve ağır basılı kitaplar yerine yüzlerce kitabı hafızasında taşıyabilen e-kitap okuyucular kullanılıyor. Bilgiye erişimde köprü görevi üstlenen kütüphaneler elektronik yayınlarını internet üzerinden hizmete sunuyor ve böylelikle araştırmacılar bilgiye zamandan ve mekandan bağımsız olarak

ulaşabiliyorlar. Bilişim sektöründe, küreselleşmenin etkilerini lehine çevirerek dünyada lider duruma gelen teknoloji devleri, özellikle e-kitapların yaygınlaşmasıyla e-kitap okuyucu yazılım ve donanımları üretmeye başladılar (Önder, 2010. s. 9).

E-kitapların yayıncılar ve yazarlar için maliyetinin düşük olması, yerden ve zamandan tasarruf sağlaması, her an erişilebilir olması gibi erişim ve sağlama kolaylıkları var. İnternet üzerinden çevrimiçi okunabildiği gibi e-kitap okuyucu adı verilen araçlar yardımıyla çevrimdışı olarak da okunabiliyor.

Sağladığı tüm bu kolaylıklara rağmen kadim dostumuz kitabın yerini doldurması mümkün olmasa da e-kitap, geliştirilen yazılımlarla bizlere basılı kitap okurken yaptığımız not alma, altını çizme, kaldığımız yeri işaretleme gibi alışkanlıklarımızı elektronik ortamda gerçekleştirebilme imkanı sunuyor.

Tüm bu gelişmelere rağmen e-kitap kavramının ne olduğu, e-kitap tanımının nasıl yapılacağı, e-kitabı oluşturan unsurların ne olduğu vb. konularda çok farklı görüşler bulunmaktadır. E-kitabın tanımı halen üzerinde fikir birliğine varılamamış bir konudur ve bu durum bir kavram karmaşası yaratmaktadır. (Önder, 2010. s. 13) Yaptığım araştırmalardan sonra e-kitap için benim ulaştığım en uygun tanım şudur: “*E-kitap, bir ya da birkaç basılı kitabın sayısallaştırılmasıyla elde edilen ya da bütünüyle elektronik ortamda üretilen bir içeriğin, bir masaüstü bilgisayar, ekranı bulunan herhangi bir elde taşınabilir aygıt veya özel tasarlanmış bir elektronik kitap okuyucu donanımında görüntülenebilir, erişilebilir, yayınlanabilir şekilde bulunan ve kullanılan yazılımla sağlanan zengin metin özellikleri ile (kitap ayraç ekleme, metin işaretleme, not alma gibi) geleneksel okuma sırasında yapılan işlevlerin de gerçekleştirilebildiği elektronik biçim*” dir (Önder, 2010 s. 33).

Yani bilgisayardan okuduğumuz her elektronik metne e-kitap demek doğru değildir. Metnin e-kitap olabilmesi için yazılımla gelen okumayı kolaylaştırıcı işlevleri (sesli okuma, yazı karakteri değiştirme, yazı boyutu değiştirme vb.) ve zengin metin özelliklerini (metin içi arama yapabilme, internet bağlantılarıyla desteklenmiş referanslar, not alma, metin işaretleme, kitap ayraç gibi) taşıması gerekir. Ayrıca yalnızca bilgisayarla değil diğer okuma araçlarıyla da (e-kitap okuyucular, cep telefonları, İpad, Android gibi çok amaçlı tablet pc’ler vb.) erişilebilir, görüntülenebilir ve kullanılabilir olmalıdır.

E-kitaplar, 90'lı yılların sonunda piyasaya çıkmaya başlamış ve 1995 yılından günümüze gelinceye dek biçim, ağırlık gibi fiziksel özelliklerinin yanı sıra bellek kapasitesi, yazılım gibi teknolojik özellikleriyle de gelişerek değişime uğramıştır. 2000'li yıllara gelindiğinde geleneksel okuma alışkanlıklarını elektronik ortama aktaran e-kitap yazılımlarının artması, yeni yazılımlarla gelen yeni e-kitap biçimleri, e-kitap satışı yapan e-yayınevlerinin kurulması, daha ince, daha hafif, daha fazla belleğe ve daha güçlü pil ömrüne sahip e-mürekkep ve e-kağıt teknolojisiyle üretilen göz yormayan ve çevre dostu e-kitap okuyucu donanımların satışa çıkması, e-kitap kullanımının artışıyla ortaya çıkan sorunlara yönelik düzenlenen konferansların ve özellikle standartlaşma, dijital haklar ve telif hakları konularında yapılan yasal çalışmaların artması gibi gelişmeler yaşanmıştır. 2000'li yıllar e-kitap endüstrisinde çok büyük rekabetin yaşandığı, sürekli yeni yazılım ve donanımların piyasa çıktığı, artan e-yayınevleri ve e-kitap sağlayıcılarla birlikte e-kitap talebinin hızla arttığı bir dönemin başlangıcı olmuştur (Önder, 2010. s. 70).

Kanımcı gelecek günler gösteriyor ki; küreselleşmenin getirdiği hızlı iletişim ihtiyacı, bilginin ve zamanın değerinin artması, elektronik kitaplara olan ilgiyi giderek arttıracaktır. Okuma ve araştırma alışkanlıklarının değişmesi, farklı kültürlerle olan merakın artmasıyla birlikte seyahatlerin fazlaşması, farklı dillere olan yoğun ilgi de e-kitapları daha cazip kılmaktadır.

Düşünün ki uzun seyahatlerde veya tatillerde okumak istediğiniz kitapların tümünü yanınızda taşıyabileceksiniz. Üstelik hem hafif hem de hiçbir yer kaplamadan. Bir yerden bir yere taşındığımızda kolilerce kitap yerine incecik bir cihazda olacak tüm kütüphaneniz... Yağmurdan, nemden, tozdan ve daha birçok dış etkiden zarar görmeyecek kitaplarınız. Dilediğiniz zaman dilediğiniz yere tüm kütüphanenizle birlikte gidebileceksiniz.

Meşhur bir yatarsınız ve yeni kitabınızın sadece ülkenizde değil tüm dünyada aynı anda satışa çıkmasını istiyorsunuz. İnternet üzerinden telif hakları korunarak okuyucular için daha cazip bir fiyatla ve elektronik ortamda markalaşmış saygın bir yayınevi kanalıyla e-kitabınızı tüm dünyadaki okuyucularınıza sunabilirsiniz. Ya da amatör bir yatarsınız ve kitabınızı yayınlamak istiyorsunuz. Hem sizin için hem de okurlarınız için uygun bir fiyatla daha küçük bir e-yayıncı aracılığıyla veya kendi kendine yayıncılık denilen yeni yayın koluyla kitabınızı kendiniz yayınlayabilir ve yazarlığa adım atabilirsiniz.

Yayıncı olarak kitap satışı yapmak yerine elektronik kitapların üretiminde ve hazırlanmasında yazarlara destek olup markalaşarak tüm kitaplarınızı e-kitap satışı yapan sitelerle daha fazla okura ulaştırabilirsiniz.

Tüm bu kolaylıkları sağlayan yazılım ve donanımla birlikte kullanılan e-kitap, halen hızla gelişmekte olan yeni bir endüstriye de can vermiştir. Gelişen e-kitap endüstrisi ile yeni standartlar oluşturulmuş, e-kitapların internetten yayınlanmasıyla doğabilecek telif hakkı sorununa karşı protokoller ve lisanslar hazırlanmıştır. Ancak her teknolojik yenilikte olduğu gibi kullanım arttıkça geliştirilen standartlar yetersiz kalmakta, konu bilgi olduğundan içeriğin denetiminde yani bibliyografik denetimde, bilginin gelecek nesillere aktarılmasında elektronik ortamın yaratacağı zorluk nedeniyle derlemede ve en önemlisi hak sahiplerinin telif haklarının elektronik ortamda nasıl korunacağı konularında tüm dünyada zaman zaman sorunlar yaşanmaktadır. Ayrıca e-kitap endüstrisinde hızla artan yazılımlar ve donanımlarla birlikte gelişen e-kitap biçimlerinin çeşitliliği, farklı pazarlama ve dağıtım biçimleri, taraflar arası ilişkileri düzenleyen standartların ve yasaların tam belirlenmemiş olması, e-kitapların tanımlanmasında ortak bir görüş geliştirilememesi gibi sebepler de hak sahiplerinin fikri haklarının ve telif haklarının korunmasını güçleştirmektedir (Önder, 2010. s. 176).

Bu sorunların giderilmesi, yazarın, yayıncının, dağıtıcının, okuyucuların ve e-kitaplara koleksiyonunda yer veren kütüphanelerin haklarının korunması için tüm dünyada gerek yasal gerekse teknik çok sayıda düzenleme yapılmaktadır. Kısaca bahsedecek olursak; ISBN (International Standard Book Number) standardı e-kitaplar için yeniden tanımlanmış (Önder, 2010:180), DOI (Digital Object Identifier) standardı geliştirilmiş (Tonta, 2000. s. 6), e-kitaplarla uyumlu metadatalar hazırlanmıştır. “Bu metadata da nedir?” diye sorarsanız...

Metadata çok basit bir anlatımla “verinin verisi” demektir. Springer tarafından yayınlanan “E-kitaplar ve E-yayıncılık” isimli kitapta Henke (2001. s. 72); “metadataanın dairesel bir tanım olduğunu, e-kitabı tanımladığını, yazar adı, yayınlanma tarihi, tanımlayıcı (ISBN/ DOI) numarası, anahtar sözcükler, kullanım hakları, pazarlama bilgisi gibi bilgiler bulunan bir kitap dizinine benzediğini” belirtmektedir. Metadata, e-kitabın içerik bilgilerinin yanı sıra özellikle e-ticaret için gerekli kataloglama ve pazarlama bilgilerini de içerdiğinden yazarlar, yayıncılar, ajanslar, dağıtıcılar ve satıcılar için avantajlıdır. Yazarlar ve yayıncılar için yayıncı ve/veya satıcı bilgilerine

erişimde sağladığı kolaylıkla e-kitabın web ortamında daha çabuk bulunmasını sağlayarak çevrimiçi satışları olumlu yönde etkilemektedir (Önder, 2010. s. 182).

Tüm dünyada elektronik yayınlarda standartlar ve protokoller geliştirilerek telif haklarını korumaya yönelik yapılan çalışmalar; Açık e-Kitap Forumu'nun (Open eBook Forum (OEBF)) ve Elektronik Kitap Değişimi Çalışma Grubu'nun (The Electronic Book Exchange Working Group (EBX)) öncülüğünde gelişmektedir. “Standartlar ve Teknoloji Ulusal Enstitüsü (NIST)” ve “Ulusal Bilgi Standartları Organizasyonu (NISO)” nun çalışmalarıyla geliştirilen standartlar tüm e-kitap endüstrisinin takip ve kabul ettiği standartlardır. Günümüzde “Açık e-Kitap Forumu (Open e-Book Forum)” çalışmalarını “Uluslararası Dijital Yayıncılık Forumu (International Digital Publishing Forum)” adıyla sürdürmektedir. E-kitaplar için geliştirmiş olduğu “epub (electronic publication)” biçimi, e-kitap endüstrisinde kabul gören ve en çok tercih edilen e-kitap biçimidir. Ayrıca e-kitap yazılım ve donanım üreticilerinin içeriğin korunması, paylaşım, satış ve dağıtım için geliştirdiği çok sayıda standart da mevcuttur (Önder, 2010. s. 112).

Yapılan bu standart çalışmaları dışında, internet ortamında yer alan veya satın alınan bir e-kitabın kullanıcılar tarafından çoğaltılarak paylaşılmasını önlemek ve yazar, yayıncı, sağlayıcı ve diğer hak sahiplerinin haklarını korumak için hem e-kitap okuyucu üreticileri, hem de e-kitap yazılımı üreticileri çeşitli sistemler geliştirmişlerdir. Bu amaçla geliştirilen “Dijital Haklar Yönetimi Sistemleri (Dijital Rights Management Systems)”, fikri mülkiyet üzerinde kontrol uygulanması için yazılım ve donanım veya her ikisi üzerinden kullanıcıyı erişim ve kullanımda sınırlandıran (zaman, ücret, içeriğe erişim, yazdırma, kopyalama vb.) bazı kurallar getirerek eser sahiplerinin telif haklarını korumaktadır (Önder, 2010. s. 189).

Elektronik yayınlarda telif haklarında daha esnek bir koruma anlayışıyla paylaşımı yaygınlaştırmayı amaçlayan bir düşünce hareketi olarak doğan “Creative Commons” da e-kitapları da kapsayan düzenlemeler içermektedir. Creative Commons (CC) 2001 yılında sanatçılara ve diğer tüm eser sahiplerine, yasaların kendilerine verdiği bazı hakları kamuya paylaşabilmelerine olanak vererek özel olarak hazırlanmış telif lisansı sözleşmelerini tavsiye etmektedir. Creative Commons, telif haklarında “tüm hakları saklıdır” yerine “bazı hakları saklıdır” sloganıyla yola çıkmış ve özellikle elektronik yayınlarda eserlerin izinsiz kopyalanmasıyla yaşanan hukuki sorunlara farklı bir açıdan yaklaşmıştır. Creative Commons lisanslar dışında bazı işaret, etiket ve diğer

belgeleri de içerir ve lisans kullanım şartlarını açıklayan semboller bulunmaktadır. Tüm lisans türleri eserin bedelsiz, münhasır olmayan ve sürekli (telif hakkı yürürlükte olduğu sürece) bir kullanım hakkı verir. Her lisans eserin kopyalanmasına, derleme eserler içine alınmasına, dağıtılmasına, kamuya sunulmasına ve icrasına izin verir. Altı farklı lisans vardır. Bunlar eser sahibinin eserin ticari kullanımına izin verip vermediği, işlenmesine izin verilip verilmediği ya da ne kadar izin verildiği konularına açıklık getirmektedir. (Önder, 2010. ss. 220-222)

E-kitap endüstrisinin gelişmiş olduğu ülkelerde, basılı kitaplarda olduğu gibi e-kitaplarda da hak sahiplerinin telif haklarının korunması yasalarla güvence altına alınmıştır. Ancak basılı yayınlarda bile yaptırımların caydırıcılığı bulunmadığından olsa gerek halen telif hakkı ihlallerine karşı kesin bir çözüm bulunamamışken, çok daha kolay çoğaltılarak kontrolsüzce paylaşılabilen elektronik yayınlarda bu sorunun nasıl çözüleceği mevcut düzenlemelere ve devam eden çalışmalara rağmen hâlâ tartışma konusu olmaktadır.

Teknolojinin sunmuş olduğu olanaklar, bazıları için fırsat olarak görülürken bazıları için uyum sağlayamama endişesiyle olsa gerek tehdit olarak algılanmakta. Bu açıdan bakıldığında e-kitap bana göre korkulması gereken değil özellikle “bilgi taşıyıcı bir nesne” olduğu için yararlanılması ve takip edilmesi gereken bir fırsattır.

Bizlerin alışmaya çalıştığı, bizden öncekilerin pek de kabullenemediği ancak bizden sonraki nesiller için vazgeçilmez olabilecek e-kitap, sunduğu kolaylıklar ve yarattığı tartışmalar ile hızla gelişen ve geliştikçe sorunları ve çözüm arayışlarını beraberinde getiren yeni bir endüstri olarak geçtiğimiz yıl (2010) 06-10 Ekim tarihleri arasında gerçekleşen ve 111 ülkeden yaklaşık 7500 yayıncının katıldığı, dünyanın en eski kitap ve yayıncılık fuarı olarak bilinen Frankfurt Kitap Fuarı’nın en ilgi ve dikkat çekici konusuydu.

Konuyla ilgilenen küçük ölçekli yayıncılardan bazıları e-kitabı bir sonun başlangıcı, bazıları ise gelişim için bir başlangıç olarak algılıyor. Bana soracak olursanız teknolojik değişimlerin büyük yatırımlar gerektirdiği göz önüne alınırsa küçük bir yayıncının bu alana kayabilmesi daha az maliyetli gibi görünüyor. Gördüğüm kadarıyla fuardaki büyük, markalaşmış ve bütçe sıkıntısı çekmeyen yayıncıların hemen hemen hepsi e-kitabı takip edilmesi gereken bir fırsat olarak görüyorlar. Bu sektörde yer almak için ya mevcut yapılarında yeni bir organizasyon veya bölüm oluşturuyor ya da yeni bir yapı ve isimle elektronik kitap yayıncılığına giriş yapmaya hazırlanıyorlar.

Fırsat ya da tehdit... Hangi açıdan bakılırsa bakılsın e-kitap konusu yayıncılar tarafından ilgi gören ve merak uyandıran bir konu. Bu yaklaşımla olsa gerek Frankfurt Kitap Fuarı'nın bu yıl ana teması "dijital yayıncılık ve elektronik kitap" tı. Frankfurt Kitap Fuarı'nın yeni dijital girişimi "Frankfurt SPARKS" adıyla duyurulan bir proje kapsamında fuarda STORY DRIVE ve HOT SPOTS isimli bölümler oluşturulmuştu. STORY DRIVE alanlarında iki gün boyunca medya, eğlence ve yayın dünyasının önde gelen isimlerinin katıldığı konferanslar ile karşılıklı telif ve lisans alım satımlarının yapıldığı satış alanları kurulmuştu.

HOT SPOTS adı verilen toplam 6 farklı bölümde özel olarak tasarlanmış sunum platformlarında ise dijital yayıncılıkla ilgili yayıncılık hizmetleri, bilgi yönetimi, mobilite, cihazlar, eğitim-literatür ve özel alanlar başlıkları altında tartışma, sempozyum, eğitim, tanıtım, seminer ve uygulamaları içeren yaklaşık 200'e yakın etkinlik düzenlendi. Özellikle Amerika'nın bulunduğu sekizinci salonda yoğunlaşan etkinliklerde dijital yayıncılıkla ilgilenen yayıncılar ve e-kitap meraklıları için telif hakları, içerik geliştirme, basılı içeriğin elektronik ortama aktarılması konuları ele alındı. E-kitapla ilgili donanım ve yazılım geliştiren firmalar, elektronik yayıncılık için dönüşüm sürecini destekleyen yazılım firmaları, Ipad ve Iphone başta olmak üzere tablet pc'ler, cep telefonları ve diğer taşınabilir okuma cihazları için geliştirilen e-kitap uygulamaları birçok stantta tanıtıldı.

Bu tanıtımlarda en çok ilgimi çeken e-kitap okuyucu donanım geliştiren bir firma olan KOBO idi. KOBO düzenlemiş olduğu sunumlarda, özellikle Kindle'ı kastederek tekelleşmeye karşı yerel üreticilerin de bu alana girmeleri gerektiğini vurguladı. E-kitap okuyucu denildiğinde ilk akla gelen Kindle, aslında e-kitap piyasasındaki rekabeti arttırıyor gibi görünse de birçok ülkede hem telif hakları hem de ABD dışında kullanılamaması sebebiyle tüm dünyada bilinmesine rağmen kullanılamamakta. Ayrıca İngilizce dışındaki dilleri de destekleyen KOBO'nun partner şirketler kanalıyla tüm dünyada yaygınlaşmaya başladığı (ülkemiz de dahil olmak üzere şu anda 200 ülkede) ve bölgesel haklara göre düzenlemeleri olduğu da belirtildi.

Fuarda e-kitap okuyucu donanımlarla ilgili dikkati çeken bir başka nokta, bu alanda ABD, Çin, Kanada ve Hong Kong'un önde gidiyor olması. Ayrıca e-kitap satışı yapan çok sayıda internet sitesi de tanıtım fırsatlarını iyi değerlendirmiş. Bunlardan biri, gelecekte telekomünikasyon şirketlerinin bu alanda hizmet verebileceği düşüncesi yeni yeni konuşulmaya başlanmışken, fuarda meraklılarınca da oldukça ilgi gören Vodafone'un cep telefonları için geliştirdiği e-kitap servisi. Bana kalırsa çok akıllıca bir yatırım.

E-kitapların ses, resim, müzik, video öğelerini bir arada ve hatta renkli sunabiliyor olması çocuk kitabı yayıncıları için e-kitapları cazip kılıyor. Bunu

değerlendiren çok sayıda yayıncı özellikle sesli e-kitapların çocukların konuşma yeteneğini geliştirdiğini söylüyor. Fuarda e-kitapların özellikle çocuk kitapları için kullanılacağı fikri yer alsa da, kitapların çocuk gelişimine olan olumlu etkileri düşünüldüğünde e-kitapların en azından 9 yaş ve üstü çocuklar için daha uygun olduğu görüşümdedir. Bunu destekleyen yayıncılar da yok değil.

Fuarda yayıncılar, yazarlar ve e-kitap meraklıları dışında e-kitapların belli bir standardının oluşturulması ve yayıncılara dönüşüm ve üretim sürecinde destek olmak amacıyla kurulmuş yeni firmalar da boy gösteriyordu. Yayıncılar bu firmalarla yaptıkları tek bir anlaşmayla tek merkezden tüm elektronik yayıncılık etkinliklerini (düzenleme, dağıtım, satış vb.) bir dijital gösterge paneli üzerinden tam kontrolle hem eserler hem de kullanıcı erişimlerini düzenleyebilmekte ve yönetebilmekte.

Dünyada e-kitap konusu bahsettiğimiz tüm bu gelişmeleri ve tereddütleriyle oldukça hızlı bir şekilde ilerliyor. Buna rağmen e-kitabın basılı kitabı ortadan kaldıracığı korkusu da başta yayıncılar olmak üzere okuyucular da dahil herkesin aklının bir köşesinde soru işaretleri oluşturuyor. Ancak korkunun ecele faydası yok. Kitaplar elbette ki çocukluğumuzdan bu yana hepimizin en yakın yoldaşı. Fakat kitaplara bir biçim veya cisim yerine içerik olarak değer vermeye başladığımız zaman bu korkunun aslında ne kadar yersiz olduğunun farkına varacağız. Bize yoldaş olan cismen bir kitap değil, kitaba ruh veren içerik... Başka bir ifadeyle okunmaya başladığı anda kitap bir kimlik kazanıyor. Okumaya başladığımızda yazarını tanıyor, onun hayal dünyasında kendimize bir yer buluyoruz. Önemli olan binlerce hatta on binlerce kitaplık koca bir kütüphaneye sahip olmak değil, o kitapları okumuş olabilmektir. Amacınız daha çok kitap okumak, daha fazla bilgiye sahip olmak ve bunu yaparken de herhangi bir mekana ya da zamana bağlı kalmamak ise e-kitaplara merhaba demenize çok az zaman kaldı.

Kaynakça

Henke, H. (2001) *Electronic books and e-publishing: A practical guide for authors*. Springer.

Önder, I. (2010) *E-kitap olgusu ve Türkiye 'de durum*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tonta, Y. (2000) "Elektronik Yayıncılıkta Son Gelişmeler", *Bilgi Dünyası*, 1(1), 89-132. 22 Mayıs 2007 tarihinde <http://yunus.hun.edu.tr/~tonta/yayinlar/eyayin99.pdf> adresinden erişildi.